



ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

Tobačna ulica 5 | 1000 Ljubljana
T 01 230 95 00 | F 01 230 95 40
E zrsvn.oe@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 8-II-466/1-0-11 TK

Datum: 15.07.2011

Ministrstvo za gospodarstvo
Kotnikova 5

1000 Ljubljana

ZADEVA: Pripombe na Predlog Energetskega zakona (EZ-1) – v okviru javne obravnave

V okviru javne obravnave Predloga Energetskega zakona (EZ-1), ki je bila objavljena s strani Ministrstva za gospodarstvo je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave pripravil strokovne pripombe na vsebine, ki posegajo na področje varstva narave.

1. Pripomba na člene 502, 503, 504, 505, 506 Predloga Energetskega zakona (EZ-1)

Omenjeni člani omogočajo poseganje na območja ohranjanja narave na način, da bodo ogrožene bistvene lastnosti, zaradi katerih je bil delom narave določen poseben varstveni status. Zakon o ohranjanju narave za varstvo teh vsebin določa orodja, kot so naravovarstvene smernice, presoje sprejemljivosti vplivov planov in posegov ter postopek prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave. Navedeni člani predloga Energetskega zakona onemogočajo rabo teh orodij. **Zaradi navedenega so v nasprotju z zakonom, ki ureja ohranjanje narave in pomenijo možnost ogrožanja varovanih območij narave.**

Opozarjamo, da Zakon o ohranjanju narave na varovanih območjih (območjih Natura 2000 in zavarovanih območjih) dopušča prevlado druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave šele po izvedenem postopku prevlade javne koristi, ki sledi zavrnitvi plana zaradi v presoji sprejemljivosti ugotovljenih nesprejemljivih vplivov na varovana območja. Če prevlada druga javna korist nad javno koristjo ohranjanja narave, se hkrati sprejme tudi odločitev o nujnih izravnalnih ukrepih, ki morajo v primeru posebnih varstvenih območij in predlogov posebnih ohranitvenih območij zagotoviti celovitost in povezanost teh območij. O teh ukrepih se obvesti pristojne organe EU, skladno s predpisi EU.

Zakon o ohranjanju narave skladno z Direktivo o habitatih v primeru pojavljanja prednostnega habitatnega tipa ali vrste na območju plana določa, da se lahko javna korist, ki prevlada nad javno koristjo ohranjanja narave, nanaša samo na varstvo zdravja ali življenja

človeka, javno varnost ali ima koristne posledice bistvenega pomena za okolje ali na druge nujne razloge prevladovanja javne koristi po predhodnem posvetovanju s pristojnimi organi EU. **Predlog EZ tega ne predvideva, zato je v nasprotju z Zakonom o ohranjanju narave in Direktivo o habitatih in pomeni možnost ogrožanja varovanih območij narave vključno z evropsko varovanimi vrstami.**

- 4. odstavek 502. člena določa:

»Ne glede na določbe prejšnjega odstavka minister, pristojen za energijo, ne more predlagati vladi izdajo uredbe o razglasitvi določenega območja za prostor za izkoriščanje obnovljivih virov energije v javno korist, če leži takšno zemljišče na območju, ki ga ureja akt o zavarovanju, s katerim so izrecno prepovedani vsi posegi v prostor, povezani z opravljanjem dejavnosti proizvodnje energije iz obnovljivih virov.«

- **Člen pomanjkljivo obravnava izjeme na področju ohranjanja narave, zato onemogoča varstvo naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, določeno z Zakonom o ohranjanju narave.** Tudi če akt o zavarovanju izrecno ne prepoveduje posegov v prostor, povezanih z opravljanjem dejavnosti proizvodnje energije iz obnovljivih virov, je treba skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja presoditi vpliv na varstvene cilje zavarovanega območja, naravne vrednote in biotsko raznovrstnost, zaradi katerih je območje zavarovano (19. in 23. člen). V presoji ugotovljeni škodljivi vplivi na cilje zavarovanega območja so razlog, da Ministrstvo za okolje in prostor ne sme potrditi plana (101. b člen ZON). Presoja sprejemljivosti je prav tako obvezna na območjih Natura 2000. Člen tudi ne zagotavlja varstva naravnih vrednot, s katerimi nihče ne sme ravnati tako, da ogrozi njihov obstoj, ter ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Člen 502 je treba ustrezno dopolniti z zgoraj navedenimi vsebinami.

2. Pripomba na 565. člen Predloga Energetskega zakona (EZ-1)

Predlog Zakona (EZ-1) v svojem **565. členu** predvideva odpravo uporabe določb 3. in 4. člena Zakona o določitvi zavarovanega območja za reko Sočo s pritoki (Uradni list SRS, št. 7/76 v nadaljnjem besedilu: ZDZORS) ter odpravo uporabe Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99, 31/00, 119/02, 22/03, 41/04, 96/04 – UPB), ZON za namene umeščanja energetskega objekta v prostor na zavarovanem območju za reko Sočo s pritoki.

Smatramo, da je predlog obravnavnega člena sporen tako iz pravnega kot iz strokovnega vidika ohranjanja narave in pomeni ogrožanje enega najpomembnejših in najrednejših delov narave v Sloveniji.

Obrazložitev:

Reka Soča izvira v treh krakih, Soči, Koritnici in Učji, teče po soteskah, se prebija skozi korita in na široko razliva po uravnanim svetlu. Poleg struge s številnimi izjemnimi hidrološkimi posebnostmi in izjemne barve jo bogatijo posebnosti v rastlinskem in živalskem svetu, vključno z endemično soško postrvjo (*Salmo marmoratus*). Za slovenski narod ima tudi velik simbolni pomen. Med povirjem in Tolminom je reka dobro naravno ohranjena.

Reka Soča s pritoki je bila že leta 1976 po naravovarstvenih merilih ovrednotena kot daleč najvrednejša med vsemi slovenskimi rekami (Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, S.Peterlin s sodelavci, Zavod RS za spomeniško varstvo, Ljubljana, 1976). To velja tudi danes le da je njena vrednost, primerljivo z drugimi rekami v slovenskem in evropskem prostoru, zaradi ohranjenosti še večja.

Danes je reka s pritoki prepoznana kot naravna vrednota državnega pomena ter kot ekološko pomembno območje, sama reka do Tolmina in nekateri pritoki pa tudi kot posebno varstveno območje (območje NATURA 2000). Reka s pritoki je zavarovana z državnim pravnim predpisom.

Je edina reka v Sloveniji, ki po vrednostnih lastnostih ustreza naravovarstvenim merilom za vpis v inventar svetovne naravne dediščine na podlagi Konvencije o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine.

1. Odprava uporabe ZON-a v predlogu Zakona (EZ-1) z navedbo, da ne vsebuje določb o ukinitvi statusa naravnih vrednot, je v nasprotju z Zakonom o ohranjanju narave in ogroža varstvo naravnih vrednot. Po našem mnenju pomeni tudi nedopustno poseganje v pravni red varstva narave ter je v nasprotju z Ustavo RS.

Varstvo naravnih vrednot se izvaja v javnem interesu in temelji na določbi ustave, da je vsakdo dolžan skladno z zakonom varovati naravne znamenitosti. Ta ustavna obveznost se izvaja skladno z ZON, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot in izvajanje njihovega varstva. Naravne vrednote, kot izstopajoči, posebej vredni deli narave so izbrani na podlagi ugotovljenih vrednostnih lastnosti.

Zakon tudi določa, da naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije s čemer so bile v nov sistem povzete tudi do tedaj prepoznane in ovrednotene enote naravne dediščine.

Z naravnimi vrednotami nihče ne sme ravnati tako, da ogrozi njihov obstoj (ZON, 40. člen) kar gre razumeti, da uničenje naravne vrednote oz. uničenje njenih vrednostnih lastnosti ni dovoljeno. Določbe ZON-a glede varstva naravnih vrednot se ne uporabljajo le izjemoma in skladno z 10. členom ZON-a.

Glede na navedeno smatramo, da je predlog odprave uporabe ZON-a v zvezi s statusom naravnih vrednot za namene umeščanja energetskega objekta na zavarovanem območju reke Soče s pritoki v nasprotju z veljavnimi pravnimi predpisi in pomeni ogrožanje reke Soče s pritoki, naravne vrednote državnega pomena.

2. Predlagani člen se nanaša na odpravo uporabe 3. in 4. člena za namene umeščanja energetskega objekta v prostor na zavarovanem območju za reko Sočo s pritoki. 4. člen ZDORS dopušča izjeme vendar ne za energetske namene gor vodno od Trnovca. Gre torej za odpravo tistih pravil ravnanja ZDORS, ki dejansko **varujejo in lahko obvarujejo reko Sočo s pritoki pred poseganji, ki pomenijo uničenje nekaterih njenih bistvenih vrednostnih lastnosti na najbolj naravno ohranjenem predelu reke.** To je iz vidika ohranjanja narave, glede na namen Zakona, nesprejemljivo. **Soča in njeni pritoki so namreč izjemna naravna dediščina narodnega in mednarodnega pomena in skrb za njeno varovanje je staro več desetletij.**

Tudi zato je nastal ZDORS sprejet leta 1976 kot specialni zakon z namenom, da se **zavarujejo voda in poglobitve značilnosti vodnega režima ter ohranijo biološke lastnosti voda in naravno okolje na tem območju.** S sprejetjem zakona je bil družbeno potrjen nesporen pomen reke Soče in njenih pritokov kot izjemne naravne znamenitosti hkrati pa odločenost družbe, da to znamenitost, ki ima tudi velik simbolni pomen, zavaruje za prihodnje rodove.

Predlog odprave pravil ravnanja na zavarovanem delu reke Soče s pritoki, ki se nanašajo na področje energetike pomeni možnost gradnje novih energetskega objekta na dobro naravno ohranjenem predelu reke s pritoki in pomeni izničenje zavarovanja enega najvrednejših delov narave v Sloveniji in Evropi. Kakršnakoli energetska raba v tem delu bi razvrednotila njene bistvene značilnosti, zaradi katerih ima Soča s pritoki tako visoko naravovarstveno vrednost.

Zaradi navedenega zahtevamo, da se 565. člen umakne iz predloga Zakona (EZ-1).

Pripravili:

Tadej Kogovšek
naravovarstveni svetovalec



Tina Klemenčič
višja naravovarstvena svetovalka



Mirjam Gorkič, univ.dipl. biol.
visoka naravovarstvena svetnica

Mag. Daniel Rojšek, prof geogr. in univ.dipl.etn.
naravovarstveni svetnik



dr. Darij Krajčič
Direktor

Po pooblastilu: Maruša Danev
naravovarstvena svetnica



V vednost:

- MOP, Dunajska 48, 1000 Ljubljana